

СИЛАБУС

Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки

Медико-біологічний факультет

Кафедра ботаніки і методики викладання природничих наук

Дисципліна: Методика проведення позакласної роботи та факультативних занять з біології та природознавства

Викладач: Іванців Оксана Ярославівна, доцент, канд.пед. наук,

Ivantciv. Oksana@eenu.edu.ua

Комунікація зі студентами: електронною поштою, на заняттях згідно розкладу, за графіком консультацій.

Розклад занять розміщено на сайті навчального відділу СНУ: <http://194.44.187.20/cgi-bin/timetable.cgi?n=700>

Розклад консультацій. Консультації проводяться згідно розкладу, що розміщений на дошці оголошень кафедри ботаніки і методики викладання природничих наук та на сайті кафедри: <https://eenu.edu.ua/uk/chairs/botaniki-i-metodiki-vikladannya-prirodnichih-nauk>.

Передумови вивчення курсу: попередньо студент повинен прослухати курси: «Сучасні педагогічні технології», «Методика навчання природничих наук», «Методика виховної роботи», «Методика навчання біології» і фахові дисципліни за освітнім ступенем «бакалавр».

АНОТАЦІЯ КУРСУ

Метою викладання навчальної дисципліни «Методика проведення позакласної роботи та факультативних занять з біології та природознавства» є сформувати професійні вміння студентів організовувати позакласну діяльність з біології і природознавства, є висвітлення мети і завдання позакласної діяльності з біології, її форми та види, розкривається зміст і методика проведення найпоширеніших видів позакласної роботи, еколого-натуралістичної та навчально-дослідної діяльності біологічного спрямування. Центральне місце методики займають питання планування, організації та проведення різних видів позакласної роботи з біології. Також висвітлюються питання екологічного виховання школярів у позакласній діяльності з біології та природознавства.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Методика проведення позакласної роботи та факультативних занять з біології та природознавства» засвоєння майбутніми вчителями знань з методики позакласної роботи з біології; оволодіння студентами інтелектуальними та практичними вміннями здійснювати позакласну діяльність з біології відповідно до сучасних вимог до навчально-виховного процесу в загальноосвітній школі; формування творчого підходу до діяльності вчителя біології у закладах освіти. Т

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Опис курсу програма навчальної дисципліни «Методика проведення позакласної роботи та факультативних занять з біології та природознавства» складена відповідно до

освітньо-професійної програми «Середня освіта. Біологія, природознавство, здоров'я людини», спеціальності 014 «Середня освіта (Біологія та здоров'я людини)» галузі знань 01 «Освіта»/ Педагогіка . Під час вивчення курсу „Методика позакласної роботи з біології” слід звернути увагу на особливості планування та проведення позакласної роботи з біології. З'ясувати загальну мету курсу „Методика позакласної роботи з біології”, навчальні, виховні і розвивальні завдання цієї дисципліни; зміст та принципи відбору і систематизації матеріалу для організації з позакласної діяльності; сутність форм, видів і методів позакласної роботи, критерії їхнього вибору залежно від змісту навчального матеріалу, вікових та психологічних особливостей учнів. Основна увага спрямована на формування методичних умінь майбутніх вчителів. Опис курсу містить навчальну програму курсу, яка розміщена на сайті медико-біологічного факультету: <https://eenu.edu.ua/uk/structure/faculties-and-institutes/mediko-biologichniy-fakultet?query==Ботаніка-і-методика-викладання-природничих-наук%3A-програми>

Перелік тем лекцій з питаннями, які розглядаються

Тема 1. Вступ. Значення позакласної роботи з біології Форми й види позакласної роботи з біології

Суть поняття „позакласна робота”. Значення позакласної роботи та її місце в навчально-виховному процесі. Право участі в позакласній роботі. Принципи позакласної роботи. Форми й види позакласної роботи з біології. Взаємозв'язок позакласної роботи з з уроками.

Тема 2. Організація індивідуальної позакласної роботи з біології

Види індивідуальної позакласної роботи з біології . Позакласне читання з біології Використання колекціонування в позакласній роботі . Індивідуальна робота з обдарованими та здібними учнями

Тема 3. Дослідницька робота учнів з біології у позакласній роботі

Організація дослідів із живими організмами. Проведення дослідів і організація спостережень у куточку живої природи. Науково-дослідна робота на пришкольній навчально-дослідній земельній ділянці . Фенологічні спостереження в природі

Тема 4. Види масової позакласної роботи з біології та особливості її проведення

Біологічні кампанії. Біологічні вечори та свята. Біологічні конференції та диспути. Біологічні ігри та змагання. Тижні біології в школі. Організація біологічних виставок і музеїв.

Тема 5. Екскурсії і походи в природу. Організація екологонатуралістичної та природоохоронної роботи з учнями в позакласній роботі з біології

Місце і значення екскурсій, їх види. Підготовка та проведення екскурсій у природу Організація походів. Різноманітність форм екологічної та природоохоронної діяльності учнів у позакласній роботі з біології. Організація роботи екологічних патрулів та постів. Природоохоронні акції та операції . Організація екологічної стежки Нетрадиційні форми екологічного навчання і виховання учнів

Перелік тем практичних занять

для студентів заочної форми навчання галузі знань 01 «Освіта»/ Педагогіка, спеціальності 014 «Середня освіта (Біологія та здоров'я людини)», освітньо - професійної програми «Біологія, природознавство та здоров'я людини»

№ з/п	Тема	Кількість годин
1	Види та форми позакласної роботи	2

2	Організація діяльності гуртків та факультативів з біології та природознавства	2
	Разом	4

РОЗПОДІЛ БАЛІВ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

для студентів заочної форми навчання галузі знань 01«Освіта»/ Педагогіка, спеціальності 014 «Середня освіта (Біологія та здоров'я людини)», освітньо - професійної програми «Біологія, природознавство та здоров'я людини»

Поточний контроль (мах = 40 балів)					Підсумковий контроль іспит (мах = 60 балів)		Загальна кількість балів
Змістовий модуль 1							
T1	T2	T3	T4	T5			
8	8	8	8	8	60		100

Поточний контроль проводиться у вигляді усного або письмового опитування.

Теоретична підготовка оцінюється за такими критеріями:

1 бал - відповідь невірна

2 бал - відповідь невірна

3 бали – відповідь поверхнева на основі прочитаної лекції; відповідь хаотична, фрагментарна; відтворення заученого матеріалу без усвідомлення його суті; розуміння і розкриття лише окремих позицій.

4 бали – відповідь послідовна, недостатньо структурована; роз'яснення переважної кількості позицій, використання тексту лекції.

5 балів – відповідь послідовна, недостатньо структурована; роз'яснення переважної кількості позицій (без виділення основних позицій); використання тексту лекції та одного підручника.

6 бали – відповідь послідовна, недостатньо структурована; роз'яснення переважної кількості позицій (з виділенням основних позицій); використання тексту лекції та одного підручника.

7 балів – відповідь логічна, чітка, структурована; використання тексту лекції та одного підручника.

8 балів - відповідь логічна, чітка, структурована; глибоке розуміння матеріалу, яке включає узагальнені, систематизовані позиції; побудована на основі матеріалу лекції та кількох підручників.

Практична робота може бути оцінена, якщо студент виконав всі завдання, своєчасно оформив роботу, зробив висновки. Максимальна оцінка за практичну і теоретичну підготовку за одну із 5 тем – 8 балів(див. табл. 3). Загалом за всі теми – 40 балів.

Підсумковий контроль – залік, який проводиться в письмовій формі(тести) і за складання якого студент може отримати максимум 60 балів. Загальна оцінка підраховується як сума поточного і підсумкового контролю. Оцінка за освоєння курсу виставляється згідно шкали оцінювання.

Оцінка за освоєння курсу виставляється згідно шкали оцінювання (табл. 3).

Шкала оцінювання

Таблиця 3

Оцінка в балах за всі види навчальної діяльності	Оцінка для екзамену
90 – 100	Відмінно
82 – 89	Дуже добре
75 - 81	Добре
67 -74	Задовільно
60 - 66	Достатньо
1 – 59	Незадовільно

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ТА ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСИ

1. Альба Г.В. Еколого-натуралістичні ігри. – Тернопіль: Підручники і посібники, 2005. – 48 с.
2. Барна М.М., Черняк В.М., Похила Л.С. та ін. Організація роботи з обдарованими школярами. Всеукраїнська олімпіада екологоприродничого спрямування: Посібник для учнів загальноосвітніх шкіл та ПТУ, вчителів біології, основ екології та валеології. – Тернопіль: Мандрівець, 1997. – 104 с.
3. Бастркова Т.А., Жарких А.В. Летняя экскурсия в лиственный лес. – Казань: Изд-во Казанского ун-та, 1981. – 60 с.
4. Белякова Л. Інтелектуальна гра „Чудова сімка”. // Педагогічний вісник. – Хмельницький, 2003. – № 1. – С. 31-32.
5. Березка Л. Проведення навчальних екскурсій у природу. // Хімія. Біологія – 2005. – № 32, 34, 36. – С. 62-64.
6. Биологические экскурсии: Книга для учителя./ И.В. Измайлов, В.Е. Михлин и др. – М.: Просвещение, 1983. – 224 с.
7. Біологічні олімпіади школярів: Навчально-методичний посібник./ Ващенко Л.С., Данилова О.В., Макарчук М.Ю., Мотузний В.О. – К.: Генеза, 2002. – 288 с.
8. Бобров Р.В. Зеленый патруль: Книга для учителя. – М.: Просвещение, 1984. – 128 с.
9. Богданова О.К. Сучасні форми і методи викладання біології в школі. Х.: „Основа”, 2003. – 80 с.
10. Брайон О.В. Шкільна біологічна олімпіада. – К.: Радянська школа, 1986. – 104 с.
11. Бугай О.В., Кириченко В.Т. Інформаційне повідомлення МАН – шлях до великої науки. // Біологія. – 2003. – № 25. – С. 21-23.
12. Вельдбрехт Д.О., Токар Н.Г. Позакласні екологічні заходи. – Х.: Основа, 2003. – 96 с. (Серія „Бібліотека журналу „Біологія”; Вип. 11).
13. Вербицкий В.В. Еколого-натуралістична освіта в Україні: історія, проблеми, перспективи. – К.: СМП „Аверс”, 2003. – 304 с.
14. Вербицкий В.В. Проблеми творчості. Позашкільна педагогічна творчість.// Рідна школа. – 1999. – № 5. – С. 3-9.
15. Верзилин Н. М. Агробиологический участок средней школы. М. – Л., Учпедгиз, 1935.
17. Верзилин М.М., Корсунська В. М. Загальна методика викладання біології: Підручник для студентів біол. фак. пед. ін-тів. Пер. з рос. – К.: Вища школа, 1980. – 352 с.
18. Винниченко А.Л., Марієнгоф Є.М. Система позакласної роботи у восьмирічній школі. – К.: Радянська школа, 1968. – 418 с.

19. Винниченко П.Ф. Лабораторные занятия и внеклассная работа по 158 зоологии. – М.: Учпедгиз, 1957. – 185 с.
20. Внеклассная работа по биологии / А.И.Никишов, З.А.Мокеева и др. – М.: Просвещение, – 1980.– 240 с.
23. Внеклассные занятия по биологии. Необычные формы и методы активизации познания./ Редактор-составитель Л.Ю. Ганич. – М.: Школа-Пресс, 1998. – 160 с. (Библиотека журнала „Биология в школе”. Вып. 3.).
24. Возна Я. Зупинись, людино, подивись... Тиждень екології. // Хімія. Біологія. – 2005. – № 21. – С. 19-23.
24. Гончар О.Д. Розвиток інтересу учнів до вивчення біології в позакласній роботі: Навчальний посібник. – К.: КДП, 1987. – 84 с.
25. Гончар О.Д. Форми і методичні прийоми навчання біології: 7 клас: Посібник для вчителя. – К.: Генеза, 2001. – 112 с.
26. Гончар О.Д., Мороз І.В. Форми і методичні прийоми навчання біології: 6 клас: Посібник для вчителя. – К.: Генеза, 2003. – 144 с.
27. Грицай Н.Б. Екскурсії в природу як один із видів активізації пізнавальної діяльності учнів з біології. // Нова педагогічна думка. – 2004. – №4. – С.105-109.
28. Грицай Н.Б. Методика позакласної роботи з біології: Курс лекцій. – Рівне: Міжнародний економіко-гуманітарний університет імені академіка Степана Дем'янчука, 2005. – 108 с.
29. Грицай Н.Б. Методика позакласної роботи з біології: Програма курсу. – Рівне: МЕНУ, 2005. – 23 с.
30. Олійник І.В., Кучер Л.Є. Позакласна робота з біології та хімії: Посібник для вчителя. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2005. – 72 с.
31. Папорков М.А., Клиновская Н.И., Милованова Е.С. Учебноопытная работа на пришкольном участке. – М.: Просвещение, 1980. – 256 с.
32. Пастух Е.Я. Внеклассное чтение по биологии в семилетней школе. – М.: Издательство АПН РСФСР, 1955. – 231 с.
33. Сучасна біологія для учнів у рольових іграх./ Укладачі К.М. Задорожний, Т.П. Клименко. – Харків: Основа, 2005. – 96 с. – (Б-ка журн. „Біологія”; Вип. 8 (32)).
34. Сущенко Т.І. Позашкільна педагогіка: визнання права на існування //Початкова школа. – 1995. – № 2. – С. 35-38.
35. Трегуб В.Ю., Задорожний К.М. Рольові ігри на уроках біології та в позакласній роботі. – Х.: Основа, 2005. – 96 с.
36. Шамрай С.М., Задорожний К.М. Біологічні експерименти в школі. – Х.: Основа, 2003. – 96 с. (Серія „Бібліотека журналу „Біологія”; Вип. 12). 115. Шептій К.М. Педагогічні вимоги до позакласної виховної роботи з дітьми // Радянська школа. – 1969. – №11. – С. 34-40.

Інформаційні ресурси

1. Загальна біологія. 10 клас [Електронний ресурс]: Навч. посіб. – К.: ЗАТ „Транспортні системи“, 2006. – 1 електрон. опт. диск (CD-ROM): цв; 12см. – Систем. вимоги: Windows 98/ME/ NT/2000/XP, 128Mb RAM, звукова карта, відео карта 4 Mb. – Назва з титул. екрану.
2. Біологія 8-9. Людина [Електронний ресурс]: Навч. посіб. – Донецьк: Ін-т проблем штучного інтелекту МОН і НАН України, 2003. – 1 електрон. опт. диск (CD-ROM): цв; 12см. – Систем. вимоги: MS Windows 200x/XP, 128Mb RAM, звукова карта, відео карта 4 Mb. – Назва з титул. екрану.

3. Бібліотека електронних наочностей. Біологія, 6 – 11 кл. [Електронний ресурс]: Навч. посіб. – К.: АТЗТ „Квазар – Мікро Техно“, 2004. – 1 електрон. опт. диск (CD-ROM): цв; 12см. – Систем. вимоги: MS Windows 200х/XP, 64 Mb RAM (рекомендовано 128Mb), звукова карта, відеокарта 4 Mb. – Назва з титул. екрану.
4. Біологія, 6-11 кл.: Програми для загальноосвітніх навчальних закладів. – Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua/education/average/perelik>.
5. Біологія. 10-й клас [Електронний ресурс]: Навч. посіб. – К.: КСЕДЕКС АЙ ТІ БІ ЕС, 2006. – 1 електрон. опт. диск (CD-ROM): цв; 12см. – Систем. вимоги: ОС: MS Windows 200х/XP, 128Mb RAM, звукова карта, відео карта 4 Mb. – Назва з титул. екрану.